

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Malleus maleficarum

Institoris, Heinrich

[Speyer], nicht nach 14. Aug. 1490

In sequentem tractatum approbatio et subscriptio doctorum alme
universitatis Coloniensis

[urn:nbn:de:bsz:31-310136](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310136)

rochialis ecclesijs verbū dei fidei populo quotiens expedierit ac eis visum fuerit. ponere
et predicare. omniaque alia et singula in premisso. et circa ea necessaria et oportuna facere et simili-
ter exequi libere et licite valeant. plenā ac liberam eadez auctoritate de nouo concedimus fa-
cultatem. Et nihilominus venerabili fratri nostro. Epō Argentiū. p apostolica scripta mā-
damus. quatenus ipse per se vel aliū seu alios pmissa. vbi. quādo et quotiens expedire cognos-
uerit. fueritque p parte inq̄sitorū h̄mōi. seu alterius eoz legitime requisitus. solenniter publi-
cans. nō pmittat eos p quoscūq̄ super hoc p̄tra p̄dicarū et p̄sentū litteraz tenorem quauis
auctoritate molestari. seu alias quolibet impediri. molestatores et impediētes et contradic-
tōe aut cōditionis fuerint. et quocūq̄ exemptionis p̄uilegio sint muniti. Per excoīcatōnis
suspensionis et interdici. ac alias etiā formidabiliores. de quibz sibi videbit sentēnas censu-
ras et penas. omni appellatione postposita cōpescendo. et etiā legitimis super his per eum ser-
uandis p̄cessibz. sententias ip̄as quotiens opus fuerit aggrauare et reaggrauare. auctorita-
te nostra procuret. Inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstanti-
bus p̄missis ac constitutionibz et ordinationibz apostolicis cōtrarijs quibuscūq̄. Aut si ali-
quibz cōmuniter vel diuisim ab apostolica sit sedē indultū. q̄ interdici. suspendi. vel excoīca-
ri non possint per litteras apostolicas. nō facientes plenam et expressam. ac de verbo ad ver-
bum de indulto h̄mōi mentionē. et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali
cuiuscūq̄ tenoris existat. p quā p̄sentibz nō exp̄ssam. vel totaliter nō insertam. effectus h̄mōi
gratiē impediri valeat quolibet vel differri. et de qua cuiuscūq̄ toto tenore habenda sit in n̄ris
litteris mentio specialis. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre declaratio-
nis. extensionis cōcessionis et mandati infringere. vel ei ausū temerario contraire. Si quis
autē hoc attemptare p̄sumpserit. indignationem omnipotentis dei ac beatorū Petri et Pauli
apostolorū eius se nouerit incursum. Datum Rome apud sanctū Petrū. Anno incarnatio-
nis dominice Millesimoquadringentesimo octuagesimo quarto. non. decemb. Pontificatus
nostri Anno primo.

¶ Sequitur in sequentem tractatum approbatio et subscriptio doctorum almevniuersitatis
Coloniē. iuxta formam publici instrumenti.

In nomine domini nostri ihu xpi Amen. Hauerint vniuersi p̄sens publicū instru-
mentū lecturi. visuri et audituri. Nō āno a natiuitate eiusdē dñi n̄ri. MCCCXXVII.
Indictionē. q̄nta. Die vero sabbati. decimanona mensis maij. hora q̄nta post meridiē
vel quasi pontificatus Sanctissimi in xpo patris et domini nostri domini Innocentiū di-
uina p̄uidencia pape octauī. Anno tercio. In mei notarij publici et testium infrascriptorū ad
hoc specialiter vocatorū et rogatorū p̄ntia. personaliter cōstitutus. Venerabilis et religiosus
frater Henricus institutoris sacre theologie p̄fessor ordinis p̄dicatorū heretici p̄ranitatis in-
quisitor. A sancta sede aplica vna cū Venerabili et religioso fratre Jacobo Sprenger etiaz sa-
cre theologie p̄fessore. ac p̄uectus p̄dicatorū coloniē. priore collega suo sp̄aliter deputatus.
p se et dicto collega suo p̄posuit atq̄ dixit q̄ modernus summus pontifex. s. dñs Inno. papa
p̄fatus. p vnā patentē bullā. p̄misit ip̄is inq̄sitoribz. Henrico et Jacobo ordinis p̄dicatorū et
sacre theologie p̄fessoribz p̄dicatis. facultatē inq̄rēdi aplica auctoritate sup quascūq̄ hereses.
p̄cipue autē sup heresim maleficarū modernis t̄pibz vigentem. et hoc p q̄ncq̄ ecclesias Metro-
politanas. videlicet Moguntinā. Coloñ. Treuerē. Saltzburgerē. et Bremerē. cū omni fa-
cultate cōtra tales p̄cedendi. vsq̄ ad vltimū exterrimū. iuxta tenorez bulle aplice. quā suis
habebat in manibz. sanā. integā. illesam. et nō viciatā. sed om̄i p̄rosus suspiciōn. careñ. Lu-
ius q̄dē tenor bulle sic incipit. Innocē. ep̄us seruus seruoz dei. Ad futuraz rei memoriam
summis desiderātes affectibz. put pastoralis sollicitudinis cura req̄rit vt fides catholica no-
stris potissime t̄pibz vbiq̄ augeat et floreat. et. Finit autē sic. Datū Rome apud sc̄m Petrum
Anno incarnationē. dñice. Millesimoquadringentesimo octuagesimo quarto. nonas decē-
bris. Pontificatus nostri Anno primo. Et q̄ nōnulli aīarū rectores et verbī dei p̄dicato-
res. publice in eoz sermonibus ad p̄p̄m. asserere et affirmare nō verebātur. maleficas nō esse.
aut q̄ nihil in nocumētū creaturarū q̄cūq̄ opatōne efficere possent ex q̄bus incautis sermo-
nibus nōnunq̄ seculari brachio. ad puniendū h̄mōi maleficas amputabatur facultas et hoc

in maximū augmentū maleficarū & cōfortationes illius heresis. Ideo p̄fati inq̄sitores totis
 eoz viribz. cūctis piculis & insultibz obuiare volentes. tractatū quendam non tam studiose
 q̄ & laboriose collegerūt. In quo nō tam hmōi p̄dicatoz ignorantia. p̄ catholice fidei cōser-
 uatione repellere nisi sunt. quantū etiā in exterminiiū maleficarū debitos modos sententiādi
 & casū puniēdi. iuxta dicte bulle tenorē. & sacrozū canonū instituta laborarūt. At qm̄ p̄sonū
 rōm est. vt ea q̄ p̄ cōmuni vtilitate sūt. etiā cōi approbatione doctorū roborētur. Ideo ne
 p̄fati rectores discoli. & p̄dicatores sacrarū litterarū ignari. estimarēt p̄dictū tractatū sic vt p̄-
 mittit collectū. minus bene doctorū determinationibz & sententijs fulcitū. eundē alme vni-
 uersitati. Colonien̄. seu nōnullis ibidē sacre pagine p̄fessoribz. ad discutiendū & collationan-
 dū obtulerūt. vt si qua reprehensibilia. & catholica veritate dissona reperirētur eoz iudice
 sic refutarētur. qd̄ in p̄sona catholice veritati approbarētur. qd̄ subscriptis modis factū fuit.

In primis Egregius dñs Lambertus de monte manu sua ppria se subscripsit. put seq̄-
 tur. Ego Lambertus de monte. sacre theologie humilis p̄fessor. Decanus p̄ tpe facultatis
 sacre pagine eiusdē studiū Colonien̄. fateor hac manu mea ppria. istū tractatū triptitū. p̄ me
 lustratū & diligenter collationatū quo ad eius p̄ces primas. nihil cōtinere saltim meo humi-
 li iudicio. qd̄ sit p̄riū. aut sententijs nō errantiū phoz. aut p̄tra veritatē sancte catholice & apo-
 stolice fidei. aut cōtra doctorū determinationes a sc̄ta ecclia approbatoz aut admissoz. Ter-
 cia etiā p̄ vsq̄ sustinēda & approbanda q̄ ad illoz hereticoz punitiones de q̄bz tractat inq̄-
 sū sacris canonibz nō repugnat. Item p̄pter exp̄nēta in hoc tractatu narrata. q̄ vtiq̄ p̄pter
 famā tantoz virozū p̄cipuoꝝ etiā inq̄sitorū credūtur eē vera. Consulendum tñ videt. q̄ iste
 tractatus doctis & viris zelosis. q̄ ex eo sana varia & matura p̄silia in exterminiiū maleficarū
 cōferre p̄t cōicetur. simul & eccliarū rectoribz timoratis & cōsciētiosis dūtarat ad quozū do-
 ctrinā subditoꝝ corda in odiū tam pestifere heresis incitari poterūt. ad cautelā bonoz p̄ter
 & maloz inexcusabilitatē atq̄ punitionē. vt sic misericordia in bonis & iusticia in malis lu-
 ce clarius pateat. & in oibz deus magnificet ip̄o p̄stante cui laus & gloria. Deinde ad idem
 venerabilis mgr̄ Jacobi de stralen. etiā ppria manu sua se subscripsit in hunc modū. Ego
 Jacobi de stralen sacre theologie p̄fessor minimus. post visitationem tractatus memorati.
 sentio cōformiter p̄ oia his q̄ p̄ venerabile mgr̄m nostrū Lambertū de mōte decanum sacre
 theologie. sup̄ius annotata sunt. qd̄ attestor hac scriptura manus mee. ad dei laudē. Pa-
 riformiter eximius mgr̄ Andreas de ochsenfurt. etiā ppria manu se subscripsit vt infra.
 Conformiter mihi andree de ochsenfurt. sacre theologie p̄fessori nouissimo. Videt censē-
 dū de materia oblata tractatus. q̄stum prima facie apparuit. qd̄ cōtestor manus mee scriptu-
 ra. ad finē in eodem expressum. p̄mouendū. Consequenter autē Egregius mgr̄ Thomas de
 scocia. similiter se ppria manu sua subscripsit. put seq̄tur. Ego Thomas de scocia sacre theo-
 logie doctor. licet immeritus cōformiter sentio p̄ oia venerabilibz mgr̄is n̄ris p̄cedentibz. in
 materia p̄fati tractatus. p̄ me examinari. qd̄ attestor manu ppria mea. Subsequenter & sc̄da
 subscriptō cōtra p̄fatos p̄dicatores incautos sic acta fuit. In primis positi fuerunt articuli
 prout seq̄tur. Primo inq̄sitores hereticę prauitatis deputatos auctoritate sedis aplice. iuxta
 formā canonū. p̄mendāt magistri sacre theologie subscripti & hortātur qd̄ dignētur p̄seq̄ cū
 zelo eoz officii. Secūdo q̄ maleficia posse fieri p̄missionē diuina. ex coopatione diabo-
 li p̄ maleficos aut maleficas nō ē cōtrariū fidei catholice. sed consonū dictis sacre scripture
 immo necessariū ē. iuxta snias sc̄toꝝ doctorū. illa q̄ncq̄ posse fieri admittere. Tercio p̄dica-
 re ergo maleficia nō posse fieri erronēū ē. qz sic p̄dicātes impediūt q̄stū in eis ē opus piū inq̄-
 sitorū in p̄iudiciū salutis aiarū. secreta tñ q̄ q̄ncq̄ ab inq̄sitoribz audiūtur. nō sunt oibz reue-
 landa. Ultimo exhortādi veniūt om̄es principes & q̄cūq̄ catholici. vt assistere dignentur
 tam p̄iys votis inq̄sitorū. p̄ defensione sc̄te catholice fidei. Demum p̄o subscripti & supra-
 scripti doctores p̄dicte facultatis theologie. manibz p̄p̄iis se subscripserūt. prout ego Ar-
 noldus notarius infrascriptus ex reuelatōne honesti Jobānis vorda. de Hechlinia alme
 vniuersitatis Colonien̄. bedelli iurati. q̄ mihi hoc retulit audiri. vt ex manibz etiā supra &
 infrascriptis apparuit vidē in hūc q̄ seq̄tur modū. Ego Lambertus de monte sacre theolo-
 gie humilis p̄fessor. ita sentio vt p̄scribit. teste hac manu mea ppria p̄ tpe decanus. Ego
 Jacobi de stralen. sacre theologie p̄fessor minimus. ita sentio vt supra scribitur. qd̄ testifico
 manu mea ppria. Ego Udalricus kridivif de eflingen sacre theologie p̄fessor nouissi-
 mus vt p̄scriptū ē ita sentiendū. hac manus pprie scriptura censeo. Et ego Conradus de

2 a iij

campis sacre theologie p̄fessor hūilimus. put supra cū maioribz meis in idē p̄curro iudiciū
Ego Cornelius de breda minimus p̄fessor ita sentio vt p̄scriptum ē. qđ testificor manu
mea p̄pria. **E**go Thomas de scocia. sacre theologie p̄fessor licz immeritus ꝓ formiter sen
tio venerabilibz p̄fessoribz p̄scriptis teste manu mea p̄pria. **E**go Theodericus de hūmell
sacre theologie hūilimus p̄fessor ita sentio sicut scriptū est ꝓ magistros meos p̄scriptos. qđ
testor manu mea p̄pria. **I**n assertōne articuloꝝ p̄scriptoꝝ ꝓformis iudiciū sum cū venerā
dis mgris nostris p̄ceptoribz meis. **E**go Andreas de ochsenfurt. sacre theologie faculta
tis p̄fessor. ac theologorū vniuersitatis Coloniē. collegij minimus. **N**ouissime autē r̄fi
naliter iam dictus venerabilis r̄ religiosus frater Henricus inquisitor. habuit r̄ te
nuit in suis manibz q̄ndam aliā litterā p̄gamencā. Serenissimi regis romanoꝝ. sigillo suo
rubeo rotūdo in capsā cere glauce imp̄ssa. imp̄ssula p̄gameni inferiꝝ impendenē. sigillatam sa
nam r̄ integrā. nō viciatā nō cancellatā neqz in aliq̄ sui p̄te suspectam. sed om̄i p̄rius vicio r̄
suspiciō. careñ. Ita qđ in faciliore expeditionē huius negocij fidei idē Serenissimus dñs
Romanoꝝ rex p̄fatus ipam eandē bullā aplicam supra tactaz. tanqz xp̄ianissimus princeps
tueri r̄ defendere voluit atqz vult r̄ ipos inquisitores in suā oimodā p̄tectionē suscipit. Han
dans r̄ p̄cipiens oibz r̄ singulis romano impio subditis vt in executōe talij negociorū fidei
ip̄is inquisitoribz omnē fauorē r̄ assistentiā exhibeāt. ac alias faciāt put in eadē littera pleniꝝ
p̄inet r̄ habet. Cuiꝝ quidē littere regalis principiū r̄ finis hic infra annotatur in hūc modū
Maximilianꝝ diuina fauete clemētia Romanoꝝ rex sp̄ au gustus. Archidux Austrie. dux
burgūdie. Lothar. Brabantie. Lymburgie. Lutzenburgie r̄ Belrie. Comes flandrie r̄.
Finis vero. Datū in oppido nostro bruxellen. nostro sub sigillo. mēsis nouemb̄ris die sexta.
Anno domini Millesimoquadringentesimo octuagesimo sexto regni nostri Anno primo.
De r̄ sup̄ premissis om̄ibz r̄ singulis iam dictus venerabilis r̄ religiosus frater Henricus
inquisitor. p̄ se r̄ collega suo antedicto ip̄is a me notario publico supra r̄ infra scripto fieri r̄
confici vnū vel plura publicū seu publica instrumentū r̄ instrumēta in meliori forma petijt
Acta sunt hec Coloni in domo habitationē. venerabilis magistri Lamberti de monte p̄dicti
infra emunitatē ecclesie sancti Andree Coloni. sit. in camera negociorū r̄ studij eiusdē magi
stri Lamberti inferius Sub anno dñi. indictionē. mensis. die horis. r̄ pontificatu quibus
supra p̄sentibz ibidē p̄dictis magistro Lamberto r̄ Johanne bedello. Ricnō honestis viris
Nicolao cuper de venroide. venerabilis curie. Coloni. notario iurato. r̄ Cristiano iuintzē de
enfkirchen clerico coloni. dyoc. testibz ad p̄missa fidedi gnis rogatis r̄ requisitis.

Et ego Arnoldus kolich de enfkirchen clericus Coloni. iuratus. Quia pres
missis omnibz r̄ singulis dum sic vt p̄mittit fieret r̄ ageretur vnaq̄ p̄nomina
tis testibus p̄ns sui. Eaꝝ sic fieri vidi r̄ vt p̄fertur ex relatione bedelli audiui.
Idcirco p̄ns publicū instrumentū manu mea p̄pria scriptū r̄ ingrossatū exinde
confeci subscripsi publicauit r̄ in hanc publicā formā redegi. Signoꝝ r̄ nomi
ne meis solitis r̄ consuetis signari rogatus r̄ requisitus in finem r̄ testimoniū
omniū r̄ singulorum premissoꝝ.

Sequitur tabula subsequēntis operis seu tractatus.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]